

razlagal: občni državljanski zakonik, pravdni in nepravdni postopnik, kazenski zakonik, kazenski postopnik, trgovinsko in menjiško pravo, za kar je svitli cesar z najvišjim sklepom od 59. jul. 1870 bil ministru Hohenwarthu zaukazal v državni proračun vpostaviti 3600 fl. pa liberalna večina državnega zbora jih ni dovolila. Kako bi naj uradniki slovenski uradovali, ako se neso učili?

b) Vsi uradniki na Slovenskem morajo znati slovenski v pismu in besedi; ako ne, srečno! torej tudi s vsemi občinami slovenskimi uradovati slovenski, če se prekrše proti temu, z Bogom! Zakaj bi naš tečni pšeničak tujci kot neznanci našega slovenskega jezika dobivali, in zato še se iz nas norca delali in nas zaničevali, a mi Slovenci v svojej domovini naj bili zadovoljni z ovsenjakom; vsaj naši bankovci imajo jednako vrednost z drugimi, in naši junaki mladenči so hrabri vojaki kakor drugi, ali še boljši, in cesar jih je pri različnih prilikah pohvalil rekoč: „Slovenci, dobro!“

c) Spodnje Štajersko, ker iz Gradca nam se ne daje, cesar nam treba, čeravno mi tamo mnogo plačujemo, naj dobi poseben oddelek nametniški na Slovenskem Štajerji, ali kar še nam je ljubše, naj se vsi Slovenci združijo v jedno upravo združeno Slovensko.

c) Delavcem naj se počinek privošči po nedeljah in praznikih.

d) Ženitev družine (poslov) in skrajnih ubožcev naj se umno omeji.

e) V gospodarstvenem obziru naj bi tudi nekaj storila država, da se uredi deroča Drava na Slovenskem Štajerji, in naj bi se uresničila železnica, koja bi tekla nad Radgono, Ljutomer, Ormož.

Teh toček izvršitev hočem zagovarjati po svojej zmožnosti in sposobnosti, in še drugih koje bodo mi častni volilci pismeno ali ustno naznanili. Vse za blagost in srečo vseh Slovencev!“

Predragi rojaki slovenski! To je politična izpoved č. g. Božidara Raiča, verno zapisana zapuščina blagega našega prvoboritelja Mih. Hermana, jedro narodne slovenske politike. Ko to dosegnemo, zagotovljena so nam Slovincem naša slovenska tla, zagotovljen obstanek in napredek na narodnej podlagi, postali smo drugim res enakopraven narod, ki zraven enakih bremen tudi uživa jednake pravice. Da nam to priboriti pomaga, je č. g. Božidar Raič najsposobnejši mož. On je naš rojak, porojen od slovenskih kmetijskih staršev pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo, izšolan v Mariboru in Gradcu, tukaj v duhovnika posvečen kaplanil je v Slivnici, posloval kot profesor slovenščine na gimnaziji v Mariboru in pastiruje že mnogo let kot veleskrbni župnik velike župnije pri

sv. Barbari v Haložah. Od rane mladosti do sere starosti kaže vedno vneto srce za svoj narod; celih 40 let dela in bori se za nas Slovence z besedo, peresom in premoženjem. Njegovo ime daleč slovi kot najodličnejšega, zgovornega, neustrašljivega branitelja Slovencev. Njemu moremo z največjim zaupanjem izročiti zagovarjanje svojih najsvetejših pravic in zahtev.

Volite ga torej za svojega poslanca povsod **jednoglasno**, njemu v hvaležno priznanje, narodu slovenskemu pa v čast in korist.

Naslednik g. Mihajlu Hermanu bodi naš Božidar Raič!

Odbor Slovenskega društva

za Štajersko s sedežem v Mariboru.

Gospodarske stvari.

Kako brejo živino treba krmiti.

Hrana, koja se breji živini poklada, je za to velike važnosti. Breja živina se mora prvič dobro in obilno krmiti slasti takrat, kedar se od nje tudi še zahteva, naj tudi še dela, ali da krave molzejo. Breje živali so navadno bolj lačne in več povžijejo nego nebreje. Tudi imajo take živali neko posebno nagnjenost do odebeljenja. Temu nagnjenju se mora pametno nasproti stopiti, ker preveliko odebeljenje matere mladiču v maternem telesu škoduje. Take živali rade izvržejo, težko porodijo in tudi pozneje v nevarnost raznih bolezni pridejo.

Te previdnosti je bolj v drugi polovici brejosti nego v prvi potreba. V drugi polovici se mora brejim živalim obilo pa zopet ne preobilno pokladati in se namen te obilne klaje bolj v pridobivanji maščobe iskati. Pred vsem drugim se mora gledati, da je hrana skozi in skozi dobra in zdrava, da je tečna in lahko prebavljiva, tako da se prebavljanje nikdar ne moti. Nenavadna, trda, plesniva, kepasta, sploh več ali manj pokvarjena krma se breji živini ne sme polagati. Vse tiste reči, koje zapenkajo, napenjajo ali drisko napravljajo, na kratko vsaka hrana, ki prebavne in izločevalne organe draži, je sploh škodljiva, breji živini pa naravnost pogubna.

Sejmi 20. januarja Ernauf, sv. Mohor, sv. Lenart v Slov. goricah. Schwanberg, 21. jan. Teharje, Mahrenberg, 22. jan. Mozirje.

Dopisi.

Iz Maribora (Čitalnica, trgovec Grubič, Halbärth — Nagele — nesreče.) Naša čitalnica priredi pred postom še 2 plesni zabavi, 2. febr. in 26. febr. K tej drugej zabavi

lebkó pride (na pustni večer), kdor hoče, tudi kostumiran. Vsaki četrtek zvečer so navadne zabave, izvzemši četrte pred omenjenima zabavama. — Trgovec g. Grubič zatrjuje, da on nikoli ni dal niti krajezarja za nemški šulverein, tudi ni bil pri šulvereinskej rabuki v Kamei in Brestenici, dalje ni res, da bi njegovi komiji Slovence psovali itd. Naposled še zagotavlja, da se on kot trgovec ne meša v politične prepire raznih strank, Nemcev in Slovencev. No, nam je to tudi prav in radi popravimo, kar je o njem bilo brati v „Slov. Gospodarji“ lani štev. 47. če res ni imel nikoli z nemškim šulvereinom kaj opraviti. Zoper trgovce Nemcem in Slovencev jednako naklonjene nimamo nič pač pa niso nam povoljni trgovci, kakoršen je „železni Halbärth“, ki je veliko tišoč goldinarjev od Slovencev zrešil pa pri vsaki priliki, vseh volitvah zoper nas rovlje in tudi nemški šulverein podpira. Za danes dosta. Šulvereinski Nagele pisari in maže v judovsko „Neue freie Presse“ prav abotno zoper nas Slovence in naš jezik, da njegovo puhlo glavo uže od daleč vidimo. Mož pisari o reči, katere ne zastopi, le, da svojo sovražno mržnjo da Slovana javno prodava. Kedaj se ta človek s slovenske zemlje pobere tje, kamor ga srce vleče? — G. Wiesingerjeva hiša je deloma in sosedova delalnica metelj do tal pogorela. — Nek pripravnik tukajšnjega učiteljsčca, iz Laškega doma, je z mosta v Dravo skočil pa je bil iz vode potegnen in v bolnišnico prenesen. Siromak baje 3 dni nič jesti ni imel, učil pa se je še vrlo dobro.

Iz St. Jurja ob juž. želez. (Konec.) Pri Nendl-nu se prične okoli 2. ure plesni venček, kateri je imel med gospodičinami, gospami in mladimi gospodi, domačimi in drugimi od blizo in daleč jako mnogobrojno število čestilcev; v družih sobah pa je bilo natlačeno drugih gostov, med katerimi so vrli pevci čitalnice Celjske prav lepo peli nekaj pesni, dokler niso jo okoli dveh po polnoči odrinili z vlakom zopet nazaj v Celje; plesazelní svét in drugi gosti pa so še dolgo skupaj se veselili. — Na ta pomenljivi dan, ne le za g. dr. Ipavica in za njegovo čestito rodbino, temuč za ves St. Jurij in njegovo okolicco, se bode gotovo vsak navzočni radostno spominjal še v poznih letih ter o teh dogodkih pripovedoval svojim unukom. Končevaje ta popis bi imel še marsikaj pohvalno omeniti n. pr. onih gospodov, ki so tako radodarni pripomogli, da se je svečanost, tako sijajno zvršila, onih gospodičen, gospej in gospodov, ki so vodili dekoriranje trga in drugih prostorov, tištega Sokola, ki je v zadnjem trenutku pred slovesno izročitvijo odlikovanja g. dr. Ipavicu, v trenutku bi rekel, zgotovil ali zgotoviti dal šest slovenskih zastav, — a naj zadostuje! Rečem le, Bog ohrani odlikovanca in njegove če-

stilce še mnoga leta na korist in slavo narodnemu napredku. V. Jarc.

Iz Krškega ob Savi. (Za „zgodovino štajerskih Slovencev“) nabiram po vsem slovenskem Štajerskem naročnikov. V ta namen sem razposlal pozive in vabila raznim domoljubom in mnogim občinskim predstojnikom. Od poslednjih dobivam pa vprašanja, kakošna bode knjiga. Radi tega pa hočem v „Slov. gospodarji“ stvar razjasniti. — V nemškem jeziku je spisanih veliko, manj ali več dobrih knjig, ki pripovedujejo zgodbe skupne štajerske zemlje v starih časih. V teh knjigah se pa o Slovincih in o slovenskih krajih na Štajerskem le malo pripoveduje, ali pa je to, kakor se pripoveduje o njih, včasih površno ali enostransko. — Dobro povestnico Štajerske dežele v slovenskem jeziku je bil spisal pred 40 leti že čast. g. A. Krempel, takrat župnik pri Mali nedelji, kjer je tudi umrl in pokopan. To knjigo, imenovano „Dogodivšine štajerske zemlje“ so štajerski Slovinci, kakor mi je znano iz svojega 7letnega službovanja v Ljutomeru, kaj radi čitali; še kmetiskim ljudem sem jo pogostoma posojevati moral. Ta v marsičem prav dobra knjiga je pa že popolnem pošla. Zato sem pa jaz začel že na Štajerskem drugo spisovati; s pomočjo nekaterih učenih pisateljev jo bodem morebiti letos do Velike noči dokončal in potem v tisk dal. Ker bi rad veliko iztisov (1500—2000) založil, stala me bode knjiga morebiti 500—800 gold. Da ne bi imel poleg velikega truda še izgube v denarji, radi tega pa nabiram naročnikov pri skupnem slovenskem narodu na Štajerskem brez razločka stanu. Iv. Lapajne.

Iz Ptuja. (K volitvi državnega poslanca.) Nemčurska liberalna stranka drznila se je tedaj postaviti našemu kandidatu gospodu Božidaru Raiču v osobi nekega Lešnika pri sv. Janži proti-kandidata. Greh se mi skoro zdi, staviti slavno ime Raiča in Lešnika v isti dopis. Toda Lešnik se je dal od tukajšnjih nemčurjev pregovoriti in kandidira po vsej resnici. Najprvo treba omeniti, da ga tudi pri sv. Janži ne spoštujejo preveč, kajti biti je hotel volilni mož, toda propal je prav pošteno. Zopet čujem glase nemčurske: „kmetje volite kmeta, kaj bote pošiljali mešnike v zборе, oni naj opravljajo doma službo Božjo“. Glejte zvijačenež! Ali je Lešnik res pravi kmet! — Toda č. g. Raič je celo veliki posestnik. Ako bi šlo po geslu nemčurjev, se vé da bi mi nikogar ne smeli voliti. Denes kričijo: dohtarjev ne, jutri zopet mešnika ne, potem zopet se zarežijo: „neumnega“ kmeta ne. Koga bi tedaj volili? Mi vemo, kaj bi bilo njim po volji. Nemčur, ko bi tudi mešnik, dohtar ali kmet bil. Takšni so. Slovinci to uže dolgo vemo in nemčurjem ne verujemo nič. Sami vemo, zakaj izvolimo g. Hermanu v naslednika č. g. Raiča. Bog ga poživi!

Iz Vozenice. (Jezzen šulvereinar.)

Na sv. treh kraljev den so prečastiti gospod nadžupnik in dekan pridgovali, in ker je ravno snov nanesla na slaba društva, ktera ljudi zapeljujejo, so nekatere besede spregovorili o znanem „Schulvereinu“, kteri zadnji čas tudi v Vozenici ljudi na limanice vabi, zlasti z zelenim „mandelcem“, kteri od kmetov po krčmah krajcarje lovi in jih v pušico strelja. Ker so toraj ljudi opomnili, naj se varujejo takih slabih društev, ker njih namen je slab, so te kratke in pohlevne besede nekega Golijata tako piknile, da je, same jeze žolt, kakor lisjak pri tej priči vstal in šel iz cerkve, ter je tam tabak raje kadil, češ bodo drugi tudi tako storili, ali opekeli se je, ker ga nihče ni hotel posnemati, in je tako sam sebi zaušnico dal. Gotovo je zunaj cerkve semtertje hodeč tuhtal Bog ve kaj zoper Slovence, najbrž bi najraje vsakega Slovence koj pohrustal, kakor lisjak petelina, ko bi bilo mogoče. Kedar pa pride kaki Slovan kot kupec lesa, ali kedar sam pelje les po Dravi med Slovane, o takrat mu je dober Slovan, drugače pa ga videti ne more!

Iz Slatine. (Polna usta obljub.) Naši „Slatinski gospodje“ hočejo zdaj privržence in prijatelje z obljubami kar zasuti. Ni še bilo zadosti, da so jim nemško šolo obljubili, zdaj jim je še g. Miglitsch celo „posojilnico“ ali po Slatinsko „šparkaso“ obljubil, iz ktere bodo kmetje po celo nizkih obrestih denar dobivali. No če se to vresniči, za „direktorja“ te posojilnice si že ne bodo v zadregi! Saj jih imajo dosti, ki so kakor nalašč za direktorja kake posojilnice vstvarjeni. Čuditi se je le, da še dozdej nobenega izmed njih niso kjerkoli na to častno in včasih tudi „mastno“ mesto poklicali. Saj zdaj bo gotovo eden izmed njih do te časti splezal. N. pr. naš g. Ferstajnssek, tudi gosp. Gentebriick so že neki v Gradci pri neki fabriki za direktorja bili, ktera pa je potem po raznih „viumah“ na boben prišla. Pa kaj bi dolgo iskali naš g. Wesiagg bi gotovo za tako reč najboljši bil, in bi brez dvombe tako čast „direktorja“ precej sprejel. Na tak način bi „direktorjev“ že dosti imeli, ko bi le tudi denarji že tukaj bili! — No in kaj pa mi ubogi „bindišarji“? Stali bomo od daleč in gledali v obljenjo „Slatinsko deželo“, kjer se bo denar kar cedil, kar cedil, kakor nekaj Mojzes v Kanaan. Pa zavidni jim le ne bomo; še le srečo vošimo tistim „gospodom“ in — tisto, kar je boljši kot žamet, našim kmetom pa želimo dosti denarja, potem bomo pa že brez Slatinčanov dalje rivali!

Iz Slovenskih gor. (Božidar Raič pa narodno učiteljstvo.) Kdor pozna le količkaj življenje in delovanje č. g. Božidara Raiča, tega za narodov vsestranski napredek tako požrtvovalnega moža, njegovo veliko lju-

bezen do svojega naroda, najbolje pa do narodove vsestranske omike, ta ne more nikakor storiti drugače, nego jedino delati na to, da se ta za narod tako zaslužni mož, strah in trepet nasprotnikom slovenskega naroda, soglasno in velikim navdušenjem v zastopnika slovenskega naroda izvoli. Učitelji in narodno šolstvo osobito pa bode imelo v tem neustrašljivem boritelji izvrstnega zagovornika. Ni mogoče naštet, kolikrat je pri raznih javnih priložnostih neustrašeno zagovarjal narodno učiteljstvo in šolo, naj se učiteljem nenaravna bremena odvzemo in njihove plače v razmerje učiteljev na Nemškem postavijo in to je storil do sedaj tudi mnogokrat pod železno roko kakšne komisarjeve mogočnosti. Koliko lažje bode še to vse in tem vspešneje delal, ko bode težnje narodnega učiteljstva javil na najvišjem mestu. Učitelji! kterim je narodov blagor pri srci, ki še imate količkaj ljubezni do naroda, iz ktere ste, kteri Vas živi in za ktere je Vaša sveta dolžnost pošteno delovati, oklenite se novega poslanca, ter mu popolnem zaupajte! Ne bodejte še varali.

Iz Celja. („Posojilnica v Celji“) imela je leta 1883 prometa 269.777 fl. 90 kr. Bilanca kaže s koncem l. 1883 udov 595, vkup vplačanih deležev 11.516 fl. Hranilnih vlog je 90.756 fl. 88 kr. Splošni rezervni fond 2462 fl. in specijalni rezervni fond 631 fl. 20 kr. Izposodila je 558 društvnikom svoto po 120.373 fl. 15 kr. Čistega dobička je 1707 fl. 37 kr. Od tega dobi specijalni rezervni fond 745 fl. 50 kr. tako da ta naraste na 1376 fl. 70 kr. s koncem 1883. l. Načelstvo je dalje sklenilo obresti pri hipotekarnih posojilih znižati na 6°/_o, in ker se promet vedno množi, se bode razun vsaki torek uradovalo tudi v petek predpoldnem, na kateri dan se morejo samo obresti od posojil vplačevati. Hranilne vloge se prejemajo od vsakega ali je ud posojilnice ali ne in se obrestujejo po 5°/_o, toraj za 1°/_o višje, kakor v hranilnici. Opozorujemo tudi na današnji inserat namreč vabilo k občenemu zboru celjske posojilnice na den 27. t. m., ktere se sme udeležiti vsak društvenik.

Iz Središča. (Volitve v okrajni zastop.) Občni zbor društva Edinost je bil sijajno obiskovan. Občni zbor so počastili s svojo navzočnostjo nekteri narodnjaki iz Ormoža kakor g. dr. Geršak, g. dr. Žizek in drugi, ter so pristopili k društvu, za kar se njim odbor srčno zahvaljuje. Pri občnem zboru se je videlo, da so zopet Središčanje pokazali, da so narodnjaki trdni kakor skala, naj še bi butali valovi nemčurstva z največo silo, stali bodo nepremakljivi, vsi so bili kakor eden mož eno srce, kojim je mnogo ležeče za narodni razvoj, za narodno omiko. Toraj narodni Središčanje sedaj na noge, ker volitve za okrajni zastop

ozmožki so pred durmi, izvolite izmej sebe narodnjake, ne volite takih ljudi, koji zaničujejo Vaš jezik, Vaš narod, ne volite tedaj tujcev, koji so iz Nemškega k Vam privandrali ter hočejo širiti med Vami nemško kulturo, ker glejte pred kratkim se je eden takih izrazil „der Slave ist ein Hund“ in temu že vse, kar je slovenskega od daleč smrdi, pa če bode tako srborit, bodemo ga uže na primervem mestu počohali, zakaj neki pa ne gre tje v Nemčijo, mi bi mu še želeli srečen pot, če mu vreme tukaj ne ugaja.

Politični ogled.

Avstrijske dežele Dunajski vladini listi se nekako čudno obnašajo: enkrat napotijo cesarja v Monakovo, da se ogne ruskemu ministru Giersu, ki pride iz Francoskega na Dunaj, drugokrat pa zopet vse kot izmišljeno prekličjejo trdeč, da cesar gotovo sprejme vodjo ruske vnanje politike. — Grof Taaffe se vedno skuša nemške liberalce vtolažiti s samimi dobrotami: poklical je v gosposko zbornico 5 liberalcev in 5 konservativcev pa 2 omahljiveca. — Državni zbor prične 22. t. m. Konservativci dobijo 3 nove poslance, ker so pri dopolnilnih volitvah velikega posestva v Pragi zmagali, nemški liberalci so se poskrili. — Graški poslanec stari-kasti Rechbauer, je od nemških liberalcev mariborskih in okolice — celo Bothe v Račah je podpisal, naprošen, naj se potegne za šulvereinskega prvaka Nagela v Mariboru; pričakujemo, da mu slovenski poslanci trdno dajo po ustih. — Žabničanje na Koroškem so po dolgem molodovanji odpravili nemškega učitelja in dobili slovensko učiteljico. Liberalci pa uže čobe križem vlečejo rekoč: to je Slovenisirung der Deutschen. — V Šleziji nek sodnik ni hotel sprejemati českih ulog, minister ga obsodi plačati strankam vse stroške, katere je z zavlačenjem pravn napravil. In glejte, sedaj sodnik uže zna česki in sprejema česke uloge. Pri nas bi kaj podobnega tudi treba bilo n. pr. v Rogaci. — Madjarski minister Tisza je zopet propal v gosposkej zbornici, ta je namreč zopet zavrgla civilni zakon med spridenimi Judi in kristijani. Konservativna stranka postaja na Ogerskem čedalje močnejša. V Zagrebu pa uže malo manjka do tepeža v saboru, tako so poslanci hudi drug na drugega. Štarčevića so zaradi psovanja zopet izključili. — V Hercegovini začeli so železnico graditi od Mostara do Metkoviča, v Bosni pa našli velikanske zaklade soli in premoga.

Vnanje države. Ruski car je zopet popolnem zdrav in se preselil v Petrograd; tje pride tudi Bismarkov sin Heribert kot poslanik nemškega cesarja. Politikarjem je to znamenje, da so se Prajzi z Rusi zopet pogodili. — Italijani

so dolgo plačevali silni davek od moke v mlinih zamlete, sedaj je prenehal ta davek. Gora Vezuv začela je zopet ogenj in lavo iz sebe metati. — Egipčani so prisiljeni zapustiti mesto Hartum, kakih 10.000 kristijanov je na pobegu; egipčanski vojaki kmalu zabijejo 84 kanonov in strelivo zmečejo v vodo, da hitreje pete odnesejo, kajti strahoviti Mahdi je uže blizu. S tim držijo vsi mohamedani tujan do Tripola in globoko v Egipt; zlasti občudujejo ga mohamedanski Arabi in pričakujejo, da jih Turkov reši, v Damasku bili so uže ščuvalni listi in napisi zoper Turke brati. — Kitajci porivajo vedno več vojakov v Tonking, Kanton, Hainau in pravoč je, da se kmalu in očitno začne kitajsko-francoska vojska.

Za poduk in kratek čas.

Nemški šulverein.

(Kako deluje nasprotuo lastnim pravilom.)

II. Šulvereinarji stavijo povsod, kder se na javnost prikažejo, svoja lastna pravila na laž. V pravilih skrbijo le za nemško deco, v djanji pa lovijo le slovenske otroke, mamijo slovenske očete in matere, da jim ti svojo lastno kri izdajejo v ponemčevanje po nemških učiteljih ali po „Judeževih groših“ sramotno podmitanih slovenskih učiteljih. Za nemško deco se malo ali nič ne brigajo. Nemški glažutarji na Pohorji so na primer pri njih pomoči iskali pa komaj nekaj malega iztrgali, tako rekoč le na videz. Herodež tudi ni maral za jeruzalemsko deco, ampak je le betlehemskim materam otroke jemal in klati dal. Tudi je Herodež kosmato legal rekoč k sv. 3 kraljem: pojdite in skrbno iščite dete, in ko je najdete, povejte mi, da tudi jaz pridem in je molim“. Skušnje kažejo javno delovanje nemškega šulvereina pri nas zelo drugačno, kakor bi kdo po njegovih pravilih sodeč pričakoval.

Najprvle privlekel se je ta prajzvsko-nemški polž iz Dunaja in Gradca prav tiho v Maribor, Celje, Radgono itd. in začel udov nabirati. Pristopili so najpoprej nemški tujci, privandrani kruhoborci, prusaki, potem še le domači Nemci, dalje slovenski odpadniki. Vpisati dalo je se naposled mnogo uradnikov, profesorjev, inšpektorjev, učiteljev. Začele so šulvereinske „ortsgruppe“ iz tal rasti, kakor gobe po jesenskem deži. Nastale so toraj takšne šulvereinske shovnice za nabiranje udov in denarjev (vsak položi 1 fl.) zaporedom v Mariboru, Celji, Ptui, Radgoni, Ernaui, Cmerekn, Spielfeldu, Vuhredu, Mahrenbergu, Slov. Gradci, Sevnici, Šoštanj, Rogaci, Konjicah. Ko je tako šulvereinski polž hiško na Slovenskem si nekaj uredil, začel je rogove tiščati na vse strani med slovensko ljudstvo na kmetih,